

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในงานผ้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง มหัตศรรย์งานผ้า ๑
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วัสดุ อุปกรณ์ งานผ้า
รายวิชา การงานอาชีพ ๓ รหัสวิชา ง ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในงานผ้า

สายวัดตัว

สายวัดตัว ทำจากผ้าอาน้ำยาเคมีเพื่อกันยืด มีหน่วยวัดความยาว ๒ ด้าน คือ ด้านหนึ่งมีหน่วยวัดเป็นนิ้ว ยาว ๖๐ นิ้ว และอีกด้านหนึ่งมีหน่วยวัดเป็นเซนติเมตร ยาว ๑๕๐ เซนติเมตร ส่วนปลายทั้งสองข้างหุ้มด้วยโลหะ

สายวัดตัวใช้สำหรับวัดตัวเพื่อให้ทราบขนาดและสัดส่วนของบุคคล ขนาดที่ได้จะนำไปสร้างแบบเสื้อผ้า

ไม้บรรทัด

ไม้บรรทัด มีหลายขนาด มีทั้งไม้บรรทัดสั้นและไม้บรรทัดยาว มีหน่วยวัดความยาว ๒ ด้าน คือ ด้านหนึ่งมีหน่วยวัดเป็นนิ้ว และอีกด้านหนึ่งมีหน่วยวัดเป็นเซนติเมตร ไม้บรรทัดผลิตจากวัสดุประเภทต่าง ๆ เช่น พลาสติก ไม้ หรือเหล็ก เป็นต้น โดยทั่วไปไม้บรรทัดที่นำมาใช้ในงานผ้า ถ้าเป็นไม้บรรทัดสั้นจะมีความยาวอย่างต่ำ ๑๒ นิ้ว หรือ ๓๐ เซนติเมตร และนิยมใช้ไม้บรรทัดที่ทำด้วยพลาสติกใสเพราะสามารถดัดให้โค้งงอได้ ไม้บรรทัดบางตัวจะมีรูที่ปลาย เพื่อให้นำไปแขวนเก็บได้

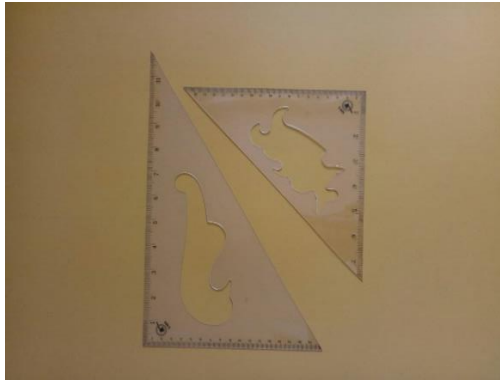
ไม้บรรทัดใช้สำหรับวัดความยาวและขีดเส้น ใช้เมื่อต้องการสร้างแบบเสื้อผ้า

ไม้ฉาก

ไม้ฉาก ผลิตจากวัสดุประเภทต่าง ๆ เช่น พลาสติก เหล็ก หรือ ไม้ เป็นต้น ไม้ฉากมีหน่วยวัดความยาว ๒ ด้าน คือ ด้านหนึ่งมีหน่วยวัดเป็นนิ้ว และอีกด้านหนึ่งมีหน่วยวัดเป็นเซนติเมตร ไม้ฉากที่ทำด้วยพลาสติกใส จะมีความยาว ๘ นิ้วขึ้นไป ไม้ฉาก ๑ ชุด จะประกอบด้วยฉากสามเหลี่ยม ๒ อัน คือ มุม ๔๕ องศา กับ ๖๐ องศา

ไม้ฉาก จะนำมาใช้ทำมุมฉากหรือขีดเกรนผ้าลงบนแบบตัด

ไม้โค้งสะโพก

ไม้โค้งสะโพก มีทั้งชนิดที่ทำด้วยไม้พลาสติก และไม้ มีหน่วยความยาวเป็นนิ้วและเซนติเมตร ไม้โค้งสะโพกบางตัวจะมีรูที่ปลาย เพื่อให้หนีไปแขวนเก็บได้

ไม้โค้งสะโพก ใช้สร้างแบบที่ต้องการส่วนโค้ง เช่น สะโพก ตะเข็บข้างของเสื้อ และตะเข็บใต้ขากางเกง

กรรไกร

กรรไกร มี ๒ ชนิด คือ กรรไกรตัดกระดาษและกรรไกรตัดผ้า ควรเลือกกรรไกรที่มีความยาวไม่ต่ำกว่า ๘ นิ้ว จับถนัดมือ มีความคมตั้งแต่โคนถึงปลายกรรไกร

กรรไกร ใช้สำหรับตัดผ้า หรือตัดกระดาษ ให้เป็นรูปทรงที่ต้องการ

การเลือกใช้กรรไกร ควรเลือกใช้ให้เหมาะกับงาน กรรไกรตัดกระดาษ และกรรไกรตัดผ้า ต้องแยกกัน ใช้โดยเด็ดขาด เพราะกรรไกรตัดผ้าหากนำไปตัดกระดาษ หรือสิ่งอื่นที่ไม่ใช่ผ้าจะทำให้กรรไกรทื่อ เมื่อนำไปตัดผ้าจะตัดผ้าไม่ขาด

การเก็บรักษา ควรเก็บกรรไกรในกล่องใส่เครื่องมือตัดเย็บ ระวังอย่าให้กรรไกรตกหรือหล่นเพราะจะทำให้ความคมของกรรไกรเสีย ประสิทธิภาพการใช้งานจะลดลง ตัดผ้าไม่ขาด

ที่เลาะผ้า

ที่เลาะผ้า มีด้ามจับเป็นไม้หรือพลาสติก ตรงปลายที่เลาะทำด้วยโลหะเคลือบไม่เป็นสนิม มีปลอกสวมเพื่อป้องกันอันตรายจากปลายแหลม

ที่เลาะผ้า ใช้เลาะรอยเย็บผ้าที่ไม่ต้องการ หรือเมื่อมีการแก้ไขตะเข็บ หรือใช้เลาะด้ายเนา

ลูกกลิ้ง

ลูกกลิ้ง ปลายมีลักษณะแหลมคมสม่ำเสมอ ทำด้วยเหล็กไม่เป็นสนิม ส่วนที่เป็นด้ามทำด้วยไม้หรือพลาสติก รอยต่อระหว่างตัวลูกกลิ้งกับด้ามจับต้องมีความแข็งแรงทนทาน

ลูกกลิ้ง ใช้กลิ้งทับเส้นแบบเพื่อให้เห็นรอยหรือใช้กดรอยลงบนกระดาษทรายหรือผ้าเพื่อให้เกิดเครื่องหมายหรือเป็นแนวในการเย็บ

ดินสอ

ดินสอ มีทั้งชนิดดินสอดำและดินสอสี ควรเลือกแกนที่ไม่แข็งหรืออ่อนมากเกินไป
ดินสอ ใช้ขีดเส้นหรือทำเครื่องหมายบนกระดาษสร้างแบบ

ยางลบ

ยางลบ มีหลายประเภท ควรเลือกใช้ยางลบที่ใช้ลบดินสอและมีลักษณะอ่อน ลบง่าย
ยางลบ ใช้ลบเส้นดินสอดำหรือดินสอสี ที่ไม่ใช้ออก หรือใช้เพื่อปรับเส้นที่ขีดให้ได้แบบที่ต้องการ

เข็มมือ

เข็มมือ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทตามลักษณะการใช้งาน คือ เข็มเนา และเข็มสอย เข็มมือมีหลาย
ขนาดควรเลือกให้เหมาะสมกับการใช้งาน ขนาดเล็กสุดเบอร์ ๑๐, ๑๑ ขนาดกลางเบอร์ ๙ และขนาดใหญ่
เบอร์ ๘

เข็มมือ ใช้สำหรับเนาหรือสอยผ้า การเลือกใช้เข็มมือ ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่จะทำ

เข็มจักร

เข็มจักร มีหลายขนาด เลือกลงให้เหมาะสมกับเนื้อผ้าและเส้นด้าย เข็มจักรขนาดเล็กที่สุด เบอร์ ๙, ๑๑ ขนาดกลางเบอร์ ๑๓, ๑๔ และขนาดใหญ่เบอร์ ๑๖, ๑๘ ทั้งนี้ เข็มจักรเบอร์ ๕, ๑๑ ใช้เย็บผ้าเนื้อบาง เบอร์ ๑๓, ๑๔ ใช้เย็บผ้าเนื้อไม่หนาเกินไป ส่วนเบอร์ ๑๖, ๑๘ ใช้เย็บผ้าที่มีเนื้อหนา

เข็มจักร ควรเลือกใช้ขนาดของเข็มจักรให้เหมาะกับงานที่จะทำ

กระดาษทราย

กระดาษทราย มีหลายสี ควรเลือกใช้กระดาษทรายสีที่ใกล้เคียงกับผ้า หรือสีอ่อนกว่าผ้า
กระดาษทราย ใช้ลอกแบบลงบนผ้าและใช้ร่วมกับลูกกลิ้ง

ชอล์กเขียนผ้า, ดินสอเขียนผ้า, ปากกาเขียนผ้า

ชอล์กเขียนผ้า, ดินสอเขียนผ้า, ปากกาเขียนผ้า ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสีของผ้าที่จะตัด ลักษณะการใช้งาน ชอล์กเขียนผ้า, ดินสอเขียนผ้า, ปากกาเขียนผ้า จะแตกต่างกันออกไป

ชอล์กเขียนผ้า ก่อนใช้ควรเหลาให้สันของชอล์กบาง เพื่อความแม่นยำในการเขียนหรือทำเครื่องหมาย

ดินสอเขียนผ้า ก่อนใช้ควรดึงกระดาษที่พันด้านออกเพื่อให้เห็นไส้ดินสอที่อยู่ด้านใน เหลาให้สันของไส้ดินสอบาง เพื่อความแม่นยำในการเขียนหรือทำเครื่องหมาย

ปากกาเขียนผ้า ใช้งานสะดวกแต่มีราคาสูงกว่า ชอล์กและดินสอเขียนผ้า ปากกาเขียนผ้า มี ๒ แบบ คือ ๑) หมึกบนผ้าจะค่อย ๆ จางหายไปเอง และ ๒) หมึกจะหายไปเมื่อนำผ้าไปซัก

ชอล์กเขียนผ้า, ดินสอเขียนผ้า, ปากกาเขียนผ้า ใช้เขียนหรือทำเครื่องหมายบนผ้า

เข็มหมุด

เข็มหมุด มี ๒ ประเภท คือ เข็มหมุดแบบกลมและเข็มหมุดแบบแบน เข็มหมุดมีหลายขนาด ควรเลือกใช้ให้เหมาะกับเนื้อผ้าแต่ละชนิด เลือกเข็มหมุดที่ปลายแหลมคมไม่เป็นสนิม หัวหุ้มด้วยพลาสติก การใช้งานทั่วไปจะนิยมใช้เข็มหมุดแบบกลม ส่วนเข็มหมุดแบบแบนจะนิยมนำไปใช้กับจักรเย็บผ้า เพราะสามารถเย็บทับลงไปได้ โดยไม่ต้องดึงเข็มหมุดออก

เข็มหมุด ใช้กลัดผ้าให้ติดกันเพื่อความสะดวกในการเนาหรือสอย

ด้ายเย็บผ้า

ด้ายเย็บผ้า มีหลายชนิด หลายสี และหลายขนาด ควรเลือกใช้ให้เหมาะกับผ้า เข็ม และงานที่ทำ ด้ายเย็บผ้า ที่ใช้เย็บผ้าทั่ว ๆ ไป จะใช้ด้ายเย็บผ้า เบอร์ ๖๐

หมอนเข็ม

หมอนเข็ม ทำจากผ้ามีรูปทรงและลวดลายสวยงาม ส่วนไส้ในใช้ฝยม ขนสัตว์ หรือกากกาแฟ ผสมเศษเทียนไขเพื่อป้องกันไม่ให้เข็มเป็นสนิม

หมอนเข็ม ใช้ปักและเก็บเข็มชนิดต่าง ๆ เช่น เข็มหมุด เข็มสอยและเข็มอื่น ๆ ไม่ให้เกิดสนิม

ปลอกนิ้ว

ปลอกนิ้ว ทำจากวัสดุหลายชนิด เช่น เหล็ก พลาสติก หนังและยาง

ปลอกนิ้ว ใช้สวมนิ้วเพื่อรองนิ้วขณะเย็บด้วยมือ ป้องกันไม่ให้เข็มตำมือและช่วยดันกันเข็ม

เตารีด

เตารีด มีทั้งชนิดเตารีดถ่านและเตารีดไฟฟ้า เตารีดไฟฟ้ามี ๒ ชนิดคือ ชนิดธรรมดา และชนิดไอน้ำ มีหลายขนาด

เตารีด ใช้รีดผ้าให้เรียบร่อนก่อนตัดและรีดตะเข็บเย็บทุก ๆ ตะเข็บ เพื่อให้ได้รูปทรงที่สวยงาม ในขณะที่รีดควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อผ้าว่าต้องการแรงกด น้ำหนักเตา และความร้อนมากน้อยเพียงใด

ที่รองรีด

ที่รองรีด มีทั้งโต๊ะรีดผ้าสำเร็จแบบยืนรีดและนั่งรีด และแบบใช้ผ้าหนาๆ วางบนโต๊ะสำหรับรองรีด
ที่รองรีด ใช้รองรีดเนื้อผ้า ขณะรีดไม่ควรวางเตารีดไว้บนผ้ารองรีดนาน ๆ เพราะจะทำให้ผ้ารองรีดไหม้

หมอนรองรีด

หมอนรองรีด มีหลายแบบ เช่น แบบรี แบบยาว และแบบกลม มีไว้สำหรับรองรีดบางส่วนของเสื้อหรือตะเข็บที่มีส่วนเว้าโค้ง

หมอนรองรีด ใช้สำหรับรองรีดส่วนเว้าโค้ง จะทำให้ส่วนเว้าโค้งได้รูปร่างและรูปทรงสวยงาม

แหล่งอ้างอิง

คู่มือครูและแผนการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.